

[Type the document title]

[Type the document title]

دانشگاه علامه طباطبائی
دانشکده‌ی روانشناسی و علوم تربیتی

پایان نامه جهت اخذ مدرک کارشناسی ارشد رشته مشاوره خانواده

موضوع

تدوین مدل سازگاری زناشویی با توجه به سبک زندگی اسلامی و تمامیت‌خواهی معلمان متوسطه شهر بیرجند

استاد راهنما

دکتر سید محمد کلانتر کوشه

استاد مشاور

دکتر عبدالله شفیق آبادی

استاد داور

دکتر آتوسا کلانتر هرمزی

دانشجو

مجتبی سلم آبادی

خرداد ۹۳

تقدیم به

·
·
·

پدر و مادر عزیزم

خدا را بی شکرم که از روی کرم، پدر و مادری فداکار نسیم ساخته تا در سایه درخت پر بار وجودشان بیایم و از ریشه آن ها شاخه و برگ کسب کنم و از سایه وجودشان در راه کسب علم و دانش تلاش نمایم. والدینی که وجودشان تاج افتخاری است بر سرم و نشان دلیلی است بر بودنم؛ چرا که این دو وجود پس از پروردگاریه هستی ام بوده اند. دستم را گرفتند و راه رفتن را در این وادی زندگی پرفراز و نشیب آموختند. آموزگاری که برایم زندگی، بودن و انسان بودن را معنا کردند...

تقدیم به

همه ی آنان که دعای خیرشان، همواره نجات بخش تمام سختی ها و مشقت ها بر زندگی ام بوده است و همه کسانی که در تمام دوران تحصیل، زندگی کردن و روش آموختن را به من آموختند.

تقدیم به

همه کسانی که امیدوارانه شادی و شادمانی را برای همه مردمان به ارمغان می آورند.

و در آخر تقدیم به همه آن هایی که دوستان دارم...

تقدیر و تشکر

اکنون که در سایه الطاف خداوند متعال این پژوهش و نهایتاً این مرحله از تحقیقاتم را به پایان می‌رسانم، بر خود لازم می‌دانم که از زحمات و تشریک مساعی همه‌ی عزیزانی که مراد این راه‌یاری نموده‌اند مراتب سپاس و تشکر را بیان دارم.

از استاد راهنمای عزیزم جناب آقای دکتر سید محمد کلاستر کوشه

که با نکته‌های دلاویز و نکته‌های بلند، صحیفه‌های سخن را علم پرور نموده و به‌موازه راه‌نما و راه‌کنشای نگارنده در اتمام و تکمال پایان نامه بوده است. پاسکندارم.

از استاد مشاور کرامت‌دارم جناب آقای دکتر عبدالله شفیق آبادی

که زحمت مشاوره این پایان نامه را بر عهده داشتند و بسیار دلسوزانه و عالمانه اینجانب را در تکمیل نهایی این پژوهش یاری نمودند و با مشاوره خویش، مرا متفخر ساختند که نشان به عنوان پدر علم مشاوره ایران زینت بخش سند علمی من باشد، کمال تشکر و قدردانی را دارم.

از داور محترم سرکار خانم دکتر آتوسا کلاستر همزنی

که زحمت داوری پایان نامه این جانب را تقبل نموده‌اند کمال تشکر و قدردانی را دارم.

و از همه‌ی دوستان خوب و عزیزم از جمله دکتر شیم صادقی دانشجوی دکتری رشته روان‌سنجی و امید میرزایی فذخت، همکاران سخت‌کوشم و مدیران و مسئولین

آموزش و پرورش شهر بیرجند که در این پژوهش مرا یاری نموده‌اند، کمال تشکر را دارم.

به وجود همه شامی‌ها بم.

چکیده

هدف: پژوهش حاضر به دنبال برآزش مدل سازگاری زناشویی با توجه به سبک زندگی اسلامی و تمامیت‌خواهی معلمان متوسطه شهر بیرجند بوده است. پژوهش حاضر از نوع همبستگی است اما با توجه به ماهیت فرضیه‌ها می‌توان تحقیق همبستگی را از نوع مدل‌یابی معادلات ساختاری (SEM) دانست. به‌منظور جمع‌آوری داده‌ها، نمونه‌ای شامل ۳۰۰ نفر از معلمان شهرستان بیرجند به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای (۱۵۰ مرد و ۱۵۰ زن) انتخاب شدند. ابزارهای مورداستفاده جهت دستیابی به اهداف پژوهش عبارت بودند از: آزمون سازگاری زناشویی لاک-لاواس (LWMAT)، فرم کوتاه آزمون سبک زندگی اسلامی کویانی (ILST)، مقیاس تمامیت‌خواهی چندبعدی تهران (TMPS). جهت تحلیل داده، از روش‌های آمار توصیفی مانند محاسبه میانگین، انحراف معیار و نیز از شاخص‌های آمار استنباطی تحلیل مسیر استفاده شد، مدل فرضی ارائه‌شده به روش تحلیل مسیر و با استفاده از نرم‌افزار آموس مورد آزمون قرار گرفت. فرضیه‌های پژوهش عبارت‌اند از مدل سازگاری زناشویی با توجه به سبک زندگی اسلامی و تمامیت‌خواهی از برآزش مناسبی برخوردار است، سبک زندگی اسلامی بر سازگاری زناشویی تأثیر معنادار دارد و تمامیت‌خواهی بر سازگاری زناشویی تأثیر معنادار دارد. **یافته‌ها:** نتایج به‌دست‌آمده نشان داد که مدل فرضی اولیه در جهت تبیین و برآزش از وضعیت مناسبی برخوردار نیست و نیاز به اصلاحات دارد. پس از انجام اصلاحات انجام‌شده شاخص‌های برآزش مدل از وضعیت مطلوبی برخوردار شدند. همچنین نتایج نشان داد که سبک زندگی اسلامی تأثیر مستقیم بر سازگاری زناشویی دارد، از سویی دیگر تمامیت‌خواهی تأثیر مستقیم و منفی بر سازگاری زناشویی داشت. **نتیجه‌گیری:** سبک زندگی اسلامی چهارچوب مناسبی برای رشد انسان است. فرد می‌تواند با بهره‌گیری از این نوع سبک زندگی زیست سالم‌تری داشته باشد و رضایت خاطر بیشتری از زندگی کسب کند.

کلیدواژگان: تدوین مدل، تمامیت‌خواهی، سازگاری زناشویی، سبک زندگی اسلامی، معلمان.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول کلیات پژوهش

۲	مقدمه.....
۴	بیان مسئله.....
۸	اهمیت و ضرورت پژوهش.....
۱۰	اهداف پژوهش.....
۱۰	فرضیه‌های پژوهش.....
۱۰	درخت متغیرهای پژوهش.....
۱۰	تعریف متغیرهای پژوهش.....

فصل دوم ادبیات پژوهش

۱۴	نقشه ذهنی پژوهش.....
۱۵	مقدمه.....
۱۵	بخش اول: تمامیت‌خواهی.....
۱۵	تعریف تمامیت‌خواهی.....
۲۰	نظریات تمامیت‌خواهی.....
۲۵	انواع تمامیت‌خواهی.....
۲۸	ویژگی‌های تمامیت‌خواهان.....
۳۰	همبسته‌های تمامیت‌خواهی.....
۳۴	بخش دوم: سبک زندگی اسلامی.....
۳۵	تعریف سبک زندگی.....
۳۷	تعریف سبک زندگی اسلامی.....
۴۰	مؤلفه‌های سبک زندگی اسلامی.....
۴۳	درخت سبک زندگی اسلامی.....

[Type the document title]

٤٧	تفاوت سبک زندگی آدلری با سبک زندگی اسلامی
٤٩	تفاوت سبک زندگی اسلامی و سبک زندگی مدرنیته
٥٢	بخش سوم: سازگاری زناشویی
٥٢	تعریف سازگاری زناشویی
٥٤	تبیین سطح ناسازگاری زناشویی
٥٧	عوامل مؤثر بر سازگاری زناشویی
٦٢	سازگاری زناشویی و دین
٦٥	نتیجه گیری

فصل سوم : روش شناسی پژوهش

٦٧	چارچوب تحقیقاتی پژوهش
٦٨	مقدمه
٦٨	روش پژوهش
٦٨	جامعه آماری پژوهش
٦٨	نمونه و روش نمونه گیری
٦٨	ابزار پژوهش
٦٩	آزمون سبک زندگی اسلامی
٦٩	آزمون سازگاری زناشویی لاک-لاواس
٦٩	مقیاس تمامیت خواهی چندبعدی تهران
٧٠	روش اجرای پژوهش
٧٠	روش تجزیه و تحلیل پژوهش

فصل چهارم : تجزیه و تحلیل داده ها

٧٢	مقدمه
٧٢	متغیرهای جمعیت شناختی
٧٣	بررسی حجم نمونه به تفکیک جنسیت
٧٤	بررسی حجم نمونه به تفکیک میزان تحصیلات

[Type the document title]

۷۵	بررسی حجم نمونه به تفکیک سن
۷۶	بررسی حجم نمونه به تفکیک تعداد فرزندان
۷۷	بررسی حجم نمونه به تفکیک وضعیت اشتغال همسر
۷۷	تحلیل توصیفی یافته‌های پژوهش
۷۹	تحلیل آماری فرضیات پژوهش
۸۰	بررسی مدل اولیه پژوهش
۸۴	آزمون فرضیه‌های پژوهش

فصل پنجم : بحث و نتیجه‌گیری

۸۶	مقدمه
۸۶	بررسی فرضیه‌های پژوهش
۹۳	مشکلات پژوهش
۹۴	محدودیت‌های پژوهش
۹۴	پیشنهاد‌های پژوهش

فهرست منابع

۹۶	منابع فارسی
۱۰۳	منابع لاتین

پیوست

۱۱۳	پرسش‌نامه
۱۱۷	چکیده لاتین
۱۱۸	عنوان جلد پایان‌نامه به لاتین

[Type the document title]

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۷۳	جدول ۱-۴. توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه به تفکیک جنسیت
۷۴	جدول ۲-۴. توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه به تفکیک تحصیلات
۷۵	جدول ۳-۴. توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه به تفکیک سن
۷۶	جدول ۴-۴. توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه به تفکیک تعداد فرزندان
۷۷	جدول ۵-۴. توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه به تفکیک وضعیت اشتغال همسر
۷۸	جدول ۶-۴. یافته‌های توصیفی خرده مقیاس‌های پژوهش
۷۹	جدول ۷-۴. آزمون کولموگروف اسمیرنوف تک نمونه‌ای
۸۱	جدول ۸-۴. شاخص‌های برازش تحلیل مسیر مدل اولیه
۸۱	جدول ۹-۴. شاخص‌های برازش تحلیل مسیر مدل اصلاحی
۸۴	جدول ۱۰-۴. ضرایب و معناداری اثرات مستقیم سبک زندگی اسلامی بر سازگاری زناشویی
۸۴	جدول ۱۱-۴. ضرایب و معناداری اثرات مستقیم تمامیت‌خواهی بر سازگاری زناشویی

[Type the document title]

فهرست نمودارها و شکل‌ها

صفحه	عنوان
۷۳	نمودار ۱-۴. توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه به تفکیک جنسیت
۷۴	نمودار ۲-۴. توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه به تفکیک تحصیلات
۷۵	نمودار ۳-۴. توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه به تفکیک سن
۷۶	نمودار ۴-۴. توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه به تفکیک تعداد فرزندان
۷۷	نمودار ۵-۴. توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه به تفکیک وضعیت اشتغال همسر
۷	شکل ۱-۱. مدل پیشنهادی سازگاری زناشویی با توجه به سبک زندگی اسلامی، تمامیت‌خواهی
۱۰	شکل ۲-۱. درخت متغیرهای پژوهش
۱۴	شکل ۱-۲. نقشه ذهنی پژوهش
۴۴	شکل ۲-۲. درخت سبک زندگی تجویزی اسلامی
۶۷	شکل ۱-۳. چارچوب تحقیقاتی پژوهش
۸۰	شکل ۱-۴. مدل اولیه در حالت ضرایب استاندارد
۸۲	شکل ۲-۴. مدل اصلاحی در حالت ضرایب استاندارد نشده
۸۳	شکل ۳-۴. مدل اصلاحی در حالت ضرایب استاندارد شده

[Type the document title]

فصل اول

کلیات پژوهش

مقدمه

در بین تمامی نهادها، سازمان‌ها و مؤسسات اجتماعی، خانواده^۱ مهم‌ترین، ارزشمندترین و اثربخش‌ترین نقش‌ها را داراست. خانواده طبیعی‌ترین واحد تولیدمثل و فراگیرترین واحد اجتماعی به شمار می‌آید؛ زیرا همه اعضای جامعه را دربر می‌گیرد. خانواده دارای اهمیت تربیتی و اجتماعی است. افراد از سوی خانواده گام به عرصه هستی می‌نهند و جامعه نیز از شکل افراد، هستی و قوام می‌یابد و از آن‌رو که نهاد خانواده مولد نیروی انسانی و معبر سایر نهادهای اجتماعی است و از ارکان عمده و نهادهای اصلی هر جامعه به شمار می‌رود (نوابی نژاد، ۱۳۸۰).

خانواده به‌عنوان یک گروه واحد اجتماعی دربرگیرنده بیش‌ترین، عمیق‌ترین و اساسی‌ترین مناسبات انسانی است که بر اساس ازدواج و زندگی زناشویی شکل می‌گیرد. روی هم‌رفته، ازدواج را می‌توان ارتباطی دانست که دارای تمامیت بی‌نظیر و گسترده‌ای است؛ ارتباطی که دارای ابعاد زیستی، عاطفی، روانی، اقتصادی و اجتماعی است (ساروخانی، ۱۳۷۵).

به نظر می‌رسد مهم‌ترین عواملی که بر بقا، دوام و رشد خانواده اثر می‌گذارد روابط سالم و مبتنی بر سازگاری و تفاهم بین اعضا به‌خصوص زن و شوهر است (مهرابی زاده و همکاران، ۱۳۸۹؛ سینها و مکر جی^۲، ۱۹۹۰) و تمامیت‌خواهی نیز یکی از عواملی است که امروزه می‌تواند در سازگاری زناشویی نقش مهمی ایفا کند (شکر کن و نائمی، ۲۰۰۹)؛ بنابراین سازگاری زناشویی و تمامیت‌خواهی دو عامل تأثیرگذار در تحکیم خانواده می‌باشند و عامل دیگری که می‌توانیم به آن اشاره کنیم نوع سبک زندگی زوجین و به‌طورکلی سبک زندگی آن‌هاست که با تکالیف اصلی زندگی افراد مرتبط هست (اکستین و کرن، ترجمه علیزاده و همکاران، ۱۳۸۸؛ کاویانی، ۱۳۹۱).

یکی از مهم‌ترین عواملی که بر بقا و رشد خانواده اثر می‌گذارد، روابط سالم و تفاهم بین اعضا به‌خصوص زن و شوهر است. سازگاری زناشویی^۳ زیربنای عملکرد خوب خانوادگی، تسهیل نقش والدینی و سبب رشد اقتصادی و رضایت بیشتر از زندگی می‌شود. از سویی دیگر وجود ناسازگاری زناشویی در روابط زن و شوهر علاوه بر ایجاد مشکل در موارد فوق، باعث اشکال در روابط اجتماعی، گرایش به انحرافات اجتماعی و اخلاقی و افول ارزش‌های فرهنگی در بین زوجها می‌شود (محمدی، ۱۳۸۵؛ دورانا^۴، ۱۹۹۷؛ گاتمن^۵، ۱۹۹۳).

گریف^۶ و همکاران (۲۰۰۱) در تعریف سازگاری زناشویی اظهار می‌کند، زوج‌های سازگار، زن و شوهرهایی هستند که توافق زیادی با یکدیگر دارند. از نوع و سطح روابط خود راضی هستند، از نوع و کیفیت اوقات فراغت خود رضایت دارند

1 . Family

2 . Sinha & Mukerjee

3 . Marital Adjustment

4 . Durana

5 . Gottman

6 . Greeff

[Type the document title]

و مدیریت خوبی در زمینه وقت و مسائل مالی خودشان اعمال می‌کنند و به‌طور کلی سازگاری را توان انطباق و توان حل مسئله توصیف می‌کند. دربیانی ساده‌تر می‌توان گفت سازگاری زناشویی شیوه‌ای است که افراد متأهل، به‌طور فردی با یکدیگر، برای متأهل ماندن سازگار می‌شوند (بار-آن و پارکر^۱، ۲۰۰۶).

عوامل زیادی بر خانواده و سازگاری زناشویی تأثیر دارند که یکی از این عوامل، الگوهای رفتاری یا همان شیوه‌های زندگی افراد است که در قالب سبک زندگی^۲ بیان می‌شود. سبک زندگی از جمله عواملی هست که ممکن است برافزایش یا کاهش سلامتی تأثیرگذار باشد؛ به‌عبارت‌دیگر پیشرفت و توسعه یک جامعه در تمام ابعاد آن مستلزم داشتن نیروی انسانی پویا و سالم است و سلامتی، وابسته به فاکتورهای زیادی است که سبک زندگی نقش مهمی در این میان ایفا می‌کند (پيامنی و همکاران، ۱۳۸۷).

سبک زندگی، عقاید و فرض‌های اساسی فرد هست که یک فرد از طریق آن‌ها واقعیت خودش را سازمان می‌دهد، سبک زندگی از تمام ارزش‌ها و برداشت‌های انسان‌ها در ارتباط با خود، دیگران و زندگی تشکیل می‌شود و در اصل روش خاص آن‌ها برای پیشروی به سمت اهداف زندگی و غلبه بر مشکلات است (کوری، ترجمه سید محمدی، ۱۳۸۵). هر مکتب و مذهبی، سبک زندگی برای بشریت ارائه می‌دهد و مدعی است، جامعه مطلوب و زندگی سالم در نتیجه پیروی از روش زندگی است که آنان ارائه می‌دهند. اسلام یکی از ابزارهای سازنده سبک زندگی انسان هست. بین انسان و پروردگار، عهد و پیمانی است که پاسداشت آن، درهای معنوی را می‌گشاید و آدمی را به سبک زندگی نوین و اسلامی رهنمون می‌سازد تا او را به سعادت در زندگی دنیوی و اخروی برساند (رجب نژاد و همکاران، ۱۳۹۱). مهم‌ترین نوآوری سبک زندگی اسلامی^۳ این است که به آموزه‌های اسلامی و کلیت اسلام نگاه شده است (کاویانی، ۱۳۹۰). سبک زندگی با تمام زندگی افراد و ابعاد آن مرتبط است (کجباف و همکاران، ۱۳۹۰).

یکی دیگر از عوامل تأثیرگذار بر سازگاری زناشویی تمامیت‌خواهی^۴ است. تمامیت‌خواهی تلاش برای رفع نواقص می‌باشد و تمامیت خواهان افرادی هستند که می‌خواهند در همه‌ی ابعاد زندگی افراد کاملی باشند و با ویژگی‌هایی همچون تلاش فزاینده برای بی‌نقص بودن و تعیین کردن استانداردهای افراطی به‌طور مداوم برای خود همراه با تمایل برای ارزیابی انتقادی بالا، برای رفتارشان مشخص می‌شوند (استوبر و یانگ^۵، ۲۰۱۰). هانگ^۶ (۲۰۰۸) تمامیت‌خواهی را به‌صورت زیر تعریف کرده است: این تصور که فرد باید شایسته، لایق و باهوش باشد به‌جای این تصور که فرد برای انجام کارها

^۱ . Bar-on & Parker

^۲ . Life style

^۳ . Islamic Lifestyle

^۴ . Perfectionism

^۵ . Stoeber & Yang

^۶ . Huang.

[Type the document title]

باید به سختی تلاش کند و خود را به عنوان فردی ناکامل و جایز الخطا و دارای محدودیت‌های قابل قبول انسانی بپذیرد؛ بنابراین می‌توان نتیجه‌گیری نمود که سبک زندگی اسلامی و تمامیت‌خواهی در خانواده‌ها از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر سازگاری زناشویی می‌باشند که در نهایت وفاداری زوجین را نیز در پی خواهند داشت.

با توجه به اهمیت زیادی که جوامع امروزی برای خانواده، سازگاری زناشویی و سلامتی افراد جامعه قائل هستند بررسی مسائل و مشکلاتی که منجر به آسیب‌پذیری سازگاری زوجین می‌گردد، ضروری به نظر می‌رسد. از سویی، با توجه به تأثیر مهم تمامیت‌خواهی در تحکیم خانواده، در این میان سبک زندگی اسلامی به ارتقای هر دو کمک می‌کند. پس پژوهش در زمینه ارتباط بین متغیرهای مذکور ضروری به نظر می‌رسد. لذا در این پژوهش با توجه به اهمیت موضوع سازگاری زناشویی و عوامل مؤثر احتمالی در آن به دنبال مطالعه نقش سبک زندگی اسلامی و تمامیت‌خواهی در سازگاری زناشویی و تدوین مدل سازگاری زناشویی با توجه به سبک زندگی اسلامی و تمامیت‌خواهی در میان معلمان متأهل هستیم. تا در نهایت بتوان از نتایج حاصل از این پژوهش به ارائه راهکارهای مؤثری برای افزایش سازگاری زناشویی در خانواده‌ها و جامعه دست‌یابیم.

بیان مسئله

ازدواج مقدمه تشکیل خانواده است. خانواده با پیوند زناشویی شکل می‌گیرد و تداوم و بقای آن نیز به تداوم و بقای پیوند زناشویی وابسته است. علی‌رغم اینکه ازدواج رضایت‌بخش یکی از عوامل مهم بهداشت روانی جامعه محسوب می‌شود، ولی چنانچه ازدواج و زندگی خانوادگی شرایط نامساعدی برای ارضای نیازهای روانی زوجین ایجاد کند، نه تنها بهداشت روانی تحقق نمی‌یابد، بلکه آثار منفی و گاهی جبران‌ناپذیری را به جای می‌گذارد، به طوری که اختلالات عصبی، افسردگی و خودکشی از پیامدهای اختلافات خانوادگی و ناسازگاری‌های زناشویی می‌باشند (سلیمانیان و همکاران، ۱۳۸۴).

مسئله‌ی مهم در ازدواج، سازگاری زناشویی و رضایت از ازدواج است، سازگاری زناشویی فرآیندی است که در طول زندگی زوج‌ها به وجود می‌آید، زیرا که لازمه انطباق سلیقه‌ها، شناخت صفات شخصی، ایجاد قواعد رفتاری و شکل‌گیری الگوهای مراوده‌ای است؛ بنابراین سازگاری زناشویی فرآیندی تکاملی بین زن و شوهر است (اولیاء و همکاران، ۱۳۸۵). سازگاری زناشویی عبارت است از هماهنگی و همدلی در وصول اهداف مشترک زندگی بین زن و شوهر که به احساس رضایت از زندگی با یکدیگر منجر می‌شود. سازگاری بین زن و شوهر به آن‌ها اجازه می‌دهد تا از تعارضات اجتناب کنند و یا به شیوه‌ای مناسب آن‌ها را حل کنند، به طوری که هر دو از ازدواج و رابطه با یکدیگر احساس رضایت داشته باشند (چن^۱ و همکاران، ۲۰۰۷).

^۱ . Chen

[Type the document title]

عوامل (اجتماعی، اقتصادی، شخصی، شناختی، مذهبی و ...) فراوانی وجود دارند که در رضایت و سازگاری زناشویی زوج‌ها دخیل بوده و آن را تهدید می‌کنند و در این میان اعتقادات دینی و تقیدات مذهبی یکی از ارکان زندگی سعادتمندانه است که بر تمامی ابعاد زندگی انسان و از جمله روابط خانوادگی تأثیرگذار است. از طرف دیگر مقوله‌هایی از جمله الگوهای رفتاری در چارچوب زندگی و یا به عبارت دیگر سبک زندگی اسلامی یکی دیگر از ضروریاتی است که در رضایت و سازگاری زناشویی مؤثر است.

سبک زندگی یک مدل سازگار از نگرش‌ها و رفتار فرد است و سیستمی است که فرد را با توجه به مزیت‌ها و فرصت‌های متنوع برای تطبیق با محیط اجتماعی، حل مشکلات روزمره و مشکلات رشدی هدایت می‌کند (جونین و کرن^۱، ۲۰۱۲). اولین بار آلفرد آدلر^۲ (۱۹۵۴) اصطلاح سبک زندگی را مطرح کرد. از دیدگاه آدلر ریشه‌های سبک زندگی عبارت‌اند: سلامتی و ظاهر، وضعیت اجتماعی- اقتصادی خانواده، نگرش‌های فرزند پروری، نظام خانواده و نقش جنسیتی (کاویانی، ۱۳۹۱). کاویانی (۱۳۸۸) اولین بار سبک زندگی اسلامی را، به صورت علمی به عنوان موضوع رساله دکتری، بررسی کرد. منبع اصلی استخراج سبک زندگی اسلامی کتاب الهی بوده، زندگی اسلامی در زندگی قرآنی معنا می‌یابد (کاویانی، ۱۳۹۱).

مهم‌ترین نوآوری سبک زندگی اسلامی این است که به آموزه‌های اسلامی و کلیت اسلام نگاه شده است، در سبک زندگی اسلامی عمق اعتقادات، عواطف و نگرش فرد سنجیده نمی‌شود؛ بلکه رفتارهای فرد، سنجیده می‌شود (کاویانی، ۱۳۹۰). در سبک زندگی از سایر دیدگاه‌ها، فقط به رفتار توجه می‌شود و فکر و نیت انجام رفتار بررسی نمی‌شود؛ اما سبک زندگی اسلامی نمی‌تواند نسبت به نیت‌ها بی‌تفاوت باشد، درعین حال که تأکید آن روی رفتار است؛ به حداقل عواطف و شناخت‌ها نیز نظر دارد (کاویانی، ۱۳۹۰).

پژوهش‌های که در رابطه با سبک زندگی اسلامی صورت گرفته است، حکایت از این دارد که سبک زندگی اسلامی الگوی رفتاری مناسبی برای زندگی افراد است. فرد می‌تواند با بهره‌گیری از این نوع سبک زندگی زیست مناسب‌تری داشته باشد و رضایت خاطر بیشتری از زندگی کسب کند. برای مثال: مطالعه نقیبی و همکاران (۱۳۹۲) که باهدف بررسی رابطه سبک زندگی با کیفیت زندگی انجام شد نشان داد که بین سبک زندگی و کیفیت زندگی مرتبط با سلامت و ابعاد آن‌ها در نوجوانان، ارتباط معنی‌داری وجود دارد. از سوی دیگر نتایج پژوهش کجباف و همکاران (۱۳۹۰) نشان می‌دهد که سبک زندگی اسلامی با شادکامی و رضایت زندگی رابطه مثبت دارد. همچنین رضایی (۱۳۸۹) در پژوهشی دریافت که آموزش سبک زندگی اسلامی بر تعهد و صمیمیت زوجین شهر اراک تأثیر دارد. تحقیقات احمدی و همکاران (۱۳۸۵) نشان می‌دهد

^۱ . Jonyniene & Kern

^۲ . Adler

[Type the document title]

سبک زندگی در سازگاری زوجین نقش به سزایی دارد به طوری که با تغییر سبک زندگی سازگاری زناشویی نیز افزایش می‌یابد.

یکی دیگر از عوامل تأثیرگذار بر سازگاری زناشویی، تمامیت‌خواهی است. تمامیت‌خواهی یک سبک شخصیتی چندبعدی است که با شمار زیادی از مشکلات روان‌شناختی، بین فردی و مسائل مربوط به روابط زناشویی ارتباط دارد. تمامیت‌خواهی یک اختلال نیست اما عامل آسیب‌زایی است که مشکلاتی را برای بزرگسالان، نوجوانان و کودکان به وجود می‌آورد (هویت^۱، ۲۰۰۹). تمامیت‌خواهی یکی از ویژگی‌های شخصیتی زوجین محسوب می‌شود که بر رابطه زناشویی مؤثر است. تمامیت‌خواهی یک سازه‌ی شخصیتی است و با ویژگی‌هایی همچون تلاش برای کامل و بی‌نقص بودن و تعیین معیارهای بسیار عالی و افراطی در عملکرد همراه با گرایش به ارزیابی انتقادی رفتار مشخص می‌شود (استوبر و اتو^۲، ۲۰۰۶).

پژوهش‌های مختلفی در زمینه ارتباط تمامیت‌خواهی و سازگاری زناشویی صورت گرفته است برای مثال: خلعتبری و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهشی دریافتند که بین تمامیت‌خواهی و کیفیت زندگی رابطه منفی معنی‌داری وجود دارد. از سوی پژوهش محمدی و جوکار (۱۳۸۹) نشان داد که بین تمامیت‌خواهی و مشکلات هیجانی و رضایت از زندگی رابطه منفی وجود دارد. همچنین احتشام زاده و همکاران (۱۳۸۸) در پژوهشی با عنوان رابطه بخشودگی، تمامیت‌خواهی و صمیمیت با رضایت زناشویی در جانبازان و همسران آن‌ها به این نتیجه رسیدند که بین تمامیت‌خواهی و رضایت زناشویی در زوجین جانباز رابطه منفی معناداری وجود دارد.

همچنین نتایج پژوهش اشبی^۳ و همکاران (۲۰۰۸) نشان‌دهنده آن بود که زوج‌ها با تمامیت‌خواهی نابهنجار، کیفیت و رضایت کمتری از روابط زناشویی خود گزارش کردند. درحالی‌که زوج‌های دارای تمامیت‌خواهی بهنجار دارای کیفیت روابط بالاتر و رضایت بیشتر از روابط زناشویی بودند. در زوج‌هایی که حداقل یکی از آن‌ها دارای تمامیت‌خواهی بهنجار بودند، احتمال داشتن یک ارتباط مؤثر و رضایت‌بخش افزایش یافت. از سوی نتایج پژوهش هارینگ^۴ و همکاران (۲۰۰۳) نشان داد که رابطه منفی میان تمامیت‌خواهی و کیفیت و رضایت در روابط زناشویی وجود دارد. در مطالعه‌ای دیگر مارتین و اشبی (۲۰۰۴) به بررسی رابطه میان تمامیت‌خواهی، روابط زناشویی و ترس از صمیمیت پرداختند. نتایج حاکی از آن بود که تمامیت‌خواهان ترس بیشتری از صمیمیت را گزارش کرده و رضایت کمتری را از روابط زناشویی خود نشان دادند؛ بنابراین پژوهش‌های فوق، نشان‌دهنده علت و معلولی تمامیت‌خواهی و سازگاری زناشویی است.

1. Hewitt

2. Stoeber & Otto

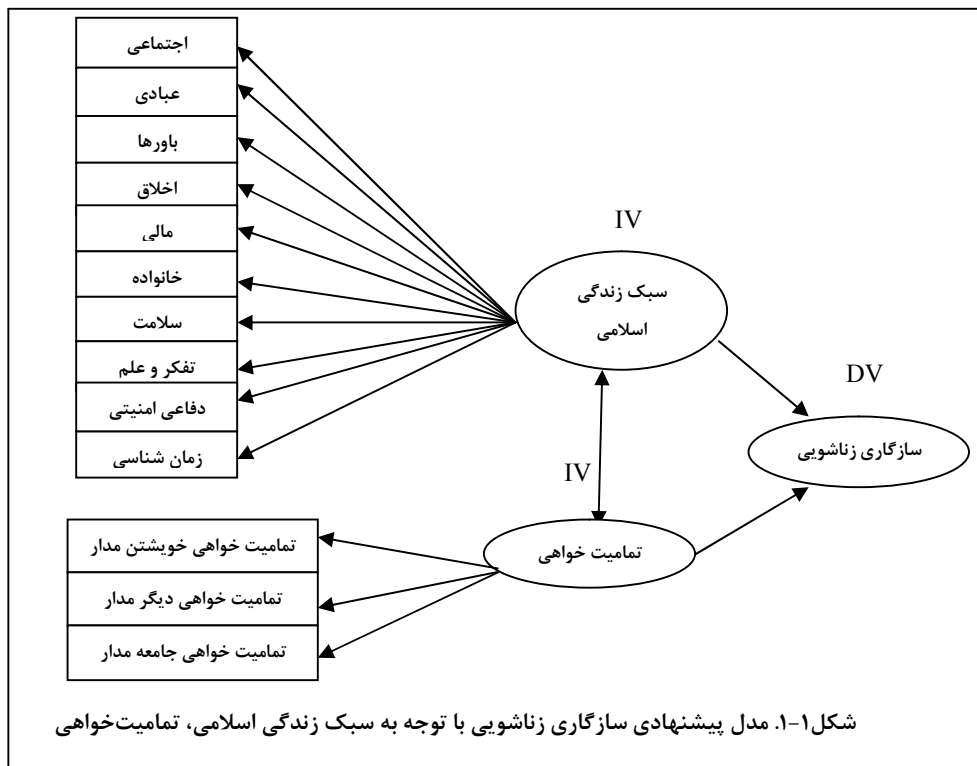
3. Ashby

4. Haring

[Type the document title]

ناسازگاری زناشویی یکی از عواملی است که در پیدایش طلاق و نارضایتی زوجین از زندگی مشترک نقش مهمی را ایفا می‌کند (احمدی و همکاران، ۱۳۸۵؛ لامرت و دولاهیت^۱، ۲۰۰۶؛ حسینی نسب، ۱۳۸۸). به طوری که تحقیق احمدی و همکاران (۱۳۸۵) نشان داد سبک زندگی زوجین در پیدایش ناسازگاری زناشویی نقش دارد و با تغییر سبک زندگی ناسازگاری زناشویی کاهش می‌یابد. از سوی دیگر تحقیق لامرت و دولاهیت (۲۰۰۶) نشان می‌دهد که اعتقادات دینی و باورهای دینی در جلوگیری از ناسازگاری زناشویی و حل مسائل و تعارضات زناشویی به طور چشمگیری مؤثر است که این نتیجه با تحقیق حسینی نسب و همکاران (۱۳۸۸) همسو هست، به طوری که زوجین سازگار از عقاید دینی و باورهای دینی درونی برخوردار بوده و باورهای دینی را یک عامل مؤثر در سازگاری زناشویی می‌دانستند.

با توجه به تحقیقات فوق و اهمیت سه مقوله سازگاری زناشویی، سبک زندگی اسلامی و تمامیت‌خواهی از یک سو و نقش هر کدام از این متغیرها در پیدایش ناسازگاری‌های زناشویی از سوی دیگر و ارتباطی که ممکن است سازگاری زناشویی با سبک زندگی اسلامی و تمامیت‌خواهی داشته باشد محقق را بر آن داشت تا به مطالعه و پژوهش در این مورد مهم بپردازد که در تحقیقات انجام شده تا جایی که محقق بررسی کرده است بررسی سه متغیر مذکور به طور همزمان پرداخته نشده است. بنابراین پژوهشگر تلاش می‌کند که ارتباط همزمان سه متغیر مذکور را در قالب مدل علی مطرح شده در شکل ۱-۱. نشان دهد.

^۱. Lambert & Dollahite

بنابراین با توجه به شکل ۱-۱. مشاهده می‌شود این پژوهش به دنبال پاسخ به این سؤال است که سهم هر یک از متغیرهای سبک زندگی اسلامی و تمامیت‌خواهی در سازگاری زناشویی چقدر است؟ و آیا رابطه‌ای بین سازگاری زناشویی با سبک زندگی اسلامی و تمامیت‌خواهی وجود دارد؟ از این روی محقق، به دنبال بررسی برآزش مدلی است که مؤلفه‌های مطرح در سبک زندگی اسلامی (اجتماعی، عبادی، باورها، اخلاق، مالی، خانواده، سلامت، تفکر و علم، دفاعی امنیتی، زمان‌شناسی) و مؤلفه‌های اصلی در تمامیت‌خواهی (تمامیت‌خواهی خویشتن مدار، تمامیت‌خواهی دیگر مدار، تمامیت‌خواهی جامعه مدار) را در معلمان متأهل در خصوص تأثیرگذاری‌شان بر سازگاری زناشویی با استفاده از مدل یابی معادلات ساختاری (SEM^۱) بسنجد.

اهمیت و ضرورت پژوهش

ازدواج رویدادی بسیار مهم در زندگی فرد محسوب می‌شود و کیفیت رابطه زناشویی، پیش‌بینی کننده میزان سازگاری و رضایت از ازدواج است (لطف‌آبادی، ۱۳۹۰). سازگاری زناشویی می‌تواند در زندگی زناشویی اثر بگذارند و تحقیقات انجام‌شده اهمیت تأثیر آن را بر انواع نتایج بالینی مانند: بهداشت روانی، بهداشت جسمانی و حتی طول عمر تأیید نموده‌اند. با توجه به اهمیت سازگاری زناشویی در سلامت روان، متخصصان همواره این سازه را موردسنجش قرار می‌دهند (برنشتاین و برنشتاین، ترجمه سهرابی، ۱۳۸۲).

سازگاری زناشویی و در مقابل آن، ازهم‌گسیختگی زناشویی، بیشتر موردعلاقه خانواده درمانگران و مشاوران است. شناخت عوامل مرتبط با سازگاری زناشویی به‌منظور افزایش بقاء و آرامش و رفاه زوجها می‌تواند برای همه سودمند باشد چراکه سازگاری زناشویی را عامل حفظ و تقویت روانی خانواده دانسته‌اند (لاوی^۲ و همکاران، ۱۹۹۶). نکته قابل‌توجه این است که دین اسلام تأکید فراوانی بر استحکام ازدواج و خانواده دارد، به‌گونه‌ای که هیچ بنایی در نزد خدا پسندیده‌تر از ازدواج نیست. همچنین در اسلام بنای ازدواج، مساوات، مودت و رحمت قرار داده‌شده است. قرآن کریم این موارد به‌عنوان عوامل استحکام‌بخش روابط زناشویی تلقی می‌شوند (برادبری^۳ و همکاران، ۲۰۰۴).

اما مسئله مهم که یکی از پیامدهای غیرقابل اجتناب‌ناپذیر ازدواج و ناسازگاری زناشویی محسوب می‌شود افزایش جدایی‌ها و میزان طلاق است. بر اساس داده‌های موجود نرخ کلی ازدواج افراد در میهن اسلامی ما کاهش یافته است، اکنون نسبت به ده سال قبل افراد کمتری به ازدواج مایل هستند. از سوی دیگر آمارها بیان‌کننده آن است که نه‌تنها میانگین سن ازدواج، بلکه میزان طلاق در کشور ما افزایش یافته است (فرهانیان، ۱۳۸۹)؛ بنابراین با توجه به اهمیت سازگاری زناشویی در

^۱ . Structural Equation Modeling

^۲ . Lavee

^۳ . Bradbury

[Type the document title]

تحکیم خانواده و اینکه بر اساس تحقیقات شاهد ناسازگاری زناشویی در خانواده‌ها هستیم به نظر می‌رسد ناسازگاری زناشویی در پیدایش طلاق یکی از عوامل تأثیرگذار باشد (اسحاقی و همکاران، ۱۳۹۱؛ احمدی و همکاران ۱۳۸۵؛ آیینلی^۱، ۲۰۱۰؛ دانش، ۱۳۸۹).

بررسی عوامل مؤثر در سازگاری زناشویی از این جهت حائز اهمیت است که رضایت فرد از زندگی زناشویی بخش مهمی از سلامت فردی محسوب می‌گردد. معتمدین (۱۳۸۳) معتقد است که ارتباط با همسر جنبه مرکزی زندگی عاطفی و اجتماعی یک شخص است؛ و نارضایتی زناشویی می‌تواند به توانایی زن و شوهر برای برقراری روابط رضایت‌مندانه با بچه‌ها و سایر اشخاص خارج از خانواده آسیب برساند. اهمیت این مسئله ایجاب می‌کند که هنگام همسرگزینی علاوه بر عواملی مانند مذهب، طبقه اجتماعی، نحوه لباس پوشیدن، سن، قیافه و ... که در قالب سبک زندگی مطرح است، به عوامل زیربنایی از جمله ویژگی‌های شخصیتی از جمله تمامیت‌خواهی نیز توجه شود تا با انتخابی درست در سایه خشنودی و رضایت زناشویی از ازدواجی مناسب، محیطی سالم و سازنده فراهم شود که پایه و اساس نسل‌های آینده، پیشرفت جامعه، اعتلای فرهنگ و انتقال ارزش‌ها در آن فراهم گردد.

حال از آنجاکه طلاق و ازهم‌پاشیدگی خانواده‌ها یکی از مشکلات عمده جوامع از جمله جامعه ایرانی - اسلامی است و آمارها نیز نشان‌دهنده افزایش آمار طلاق در ایران است برای مثال بر اساس آمارهای رسمی سازمان ثبت‌احوال کشور (۱۳۹۱) در سال ۱۳۹۰، تعداد ۱۴۲ هزار و ۸۴۱ واقعه طلاق به ثبت رسیده که نسبت به مدت مشابه سال قبل ۴/۱ درصد افزایش داشته است و با توجه اینکه این مسئله یکی از دغدغه‌های جامعه علمی به‌خصوص روان‌شناسان و مشاوران خانواده و خود محقق هست بر آن هستیم که نقش متغیرهای سبک زندگی اسلامی و تمامیت‌خواهی را در رابطه با سازگاری زناشویی را مورد مطالعه علمی قرار دهیم.

بنابراین با توجه به شواهد موجود و تحقیقات به‌عمل‌آمده توسط محقق گویای آن است که محقق پژوهشی را در خصوص ارتباط متغیرهای مذکور در جامعه نیافته است. از سوی دیگر می‌توان به اهمیت کاربردی و نظری آن نیز اشاره نمود که در بعد کاربردی می‌تواند پیش‌زمینه‌هایی را برای کاربرد مفاهیم مربوط به سبک زندگی اسلامی و تمامیت‌خواهی در کاهش ناسازگاری زناشویی در خانواده را فراهم آورده و در مداخلات مربوط به سبک زندگی اسلامی نتایج تحقیق مورد استفاده قرار گیرد و همچنین در بعد نظری نیز می‌تواند به روشن شدن نقش متغیرهای مهمی همچون سبک زندگی اسلامی و تمامیت‌خواهی در سازگاری زناشویی بینجامد.

از دیگر جنبه‌های نظری پژوهش حاضر می‌توان به اهمیت متغیرهای سبک زندگی اسلامی، تمامیت‌خواهی و سازگاری زناشویی در زندگی مشترک و تأثیر آن‌ها بر کارکرد خانواده و عملکرد فردی و اجتماعی افراد اشاره کرد که نگارنده معتقد

^۱ . Obineli

[Type the document title]

است، متغیرهایی مهم در زندگی زناشویی هستند. از سویی بررسی همه‌جانبه سازه‌های پیش‌گفته، می‌تواند به شناخت بهتر و اهمیت این متغیرها، بررسی اهمیت آنها، چگونگی کارکرد آنها در روابط زناشویی و همچنین بالا بردن دانش نظری در مورد سازه‌های فوق کمک شایان توجهی کند.

اهداف پژوهش

- هدف اصلی:** بررسی برازش مدل سازگاری زناشویی با توجه به سبک زندگی اسلامی، تمامیت‌خواهی در معلمان
- اهداف فرعی:** ۱- بررسی تأثیر سبک زندگی اسلامی بر سازگاری زناشویی معلمان متأهل.
- ۲- بررسی تأثیر تمامیت‌خواهی بر سازگاری زناشویی معلمان متأهل.

فرضیه‌های پژوهش

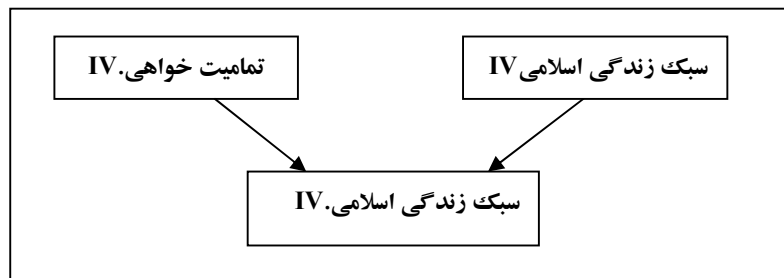
فرضیه اصلی: مدل سازگاری زناشویی با توجه به سبک زندگی اسلامی، تمامیت‌خواهی در میان معلمان از برازش مناسبی برخوردار است.

- فرضیه‌های فرعی:** ۱- سبک زندگی اسلامی بر سازگاری زناشویی معلمان متأهل تأثیر معنادار دارد.
- ۲- تمامیت‌خواهی بر سازگاری زناشویی معلمان متأهل تأثیر معنادار دارد.

درخت متغیرهای پژوهش

متغیرهایی که در این پژوهش مورد بررسی قرار خواهند گرفت عبارت‌اند از:

متغیرهای مستقل: سبک زندگی اسلامی و تمامیت‌خواهی. **متغیر وابسته:** سازگاری زناشویی.

شکل ۱-۲. درخت متغیرهای پژوهش

تعریف متغیرهای پژوهش

الف: تعریف نظری متغیرها

۱- **سازگاری زناشویی:** سازگاری در فرهنگ معین به معنای سازش، موافق، هماهنگ، سزاوار، قانع و خرسند آمده است (معین، ۱۳۸۵). سازگاری شامل جنبه‌های مختلفی است یکی از جنبه‌های سازگاری، سازگاری زناشویی است. سازگاری